

Lag

om ändring av lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) 2 § 2 mom. och 9 §,

av dem 2 § 2 mom. sådant det lyder i lag 267/2015,

ändras 1 § 2 punkten, 2 § 1 mom. 1 punkten, rubriken för 2 kap., 4—8 samt 10 och 11 §, 12 § 1 och 2 mom. samt 3 mom. 5 punkten, 13 § 1 mom., 14 § 1 och 3 mom., 14 a §, 15 § 1 mom. och 2 mom. 2 och 5 punkten, 15 a §, 15 b § 1 mom., 16 § 1 mom., 18 § 1 mom., 24 §, 25 § 1 och 2 mom. samt 26 och 27 §,

av dem 10 § sådan den lyder i lag 1346/2016, 11 § sådan den lyder i lag 416/2015, 14 § 1 mom., 14 a § och 15 b § 1 mom. sådana de lyder i lag 1351/2014, 15 § 1 mom. sådant det lyder i lag 294/2016 och 15 a § sådan den lyder i lag 565/2020, samt

fogas till 23 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

2) förbättra den äldre befolkningens möjligheter att i kommunen och i välfärdsområdet delta i beredningen av beslut som påverkar denna befolknings levnadsförhållanden och i utvecklandet av den service den behöver,

2 §

Tillämpningsområde och samband med annan lagstiftning

I denna lag föreskrivs om

1) kommunernas och välfärdsområdenas skyldighet att se till att den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand stöds och att tillgången till social- och hälsovårdstjänster som äldre personer behöver tryggas i välfärdsområdena,

2 kap.

Kommunens och välfärdsområdets allmänna skyldigheter

RP 56/2021 rd
RP 18/2022 rd
ShUB 9/2022 rd
RSv 66/2022 rd

4 §

Samarbete

Bestämmelser om kommunens samarbetskyldighet för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand finns i 6 § 4 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021).

Bestämmelser om den i 1 mom. avsedda samarbetskyldigheten i fråga om välfärdsområdena finns i 7 § 4 mom. i den lag som nämns i 1 mom. i denna paragraf.

5 §

Plan för att stödja den äldre befolkningen

Varje kommun ska som ett led i den plan som avses i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård utarbeta en plan över sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand.

Varje välfärdsområde ska som ett led i den plan som avses i 7 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård utarbeta en plan över sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand och för att ordna och utveckla den service och närståendevård som äldre personer behöver. Vid planeringen ska åtgärder som främjar boende i hemmet och rehabilitering prioriteras.

Helsingfors stad ska i sin plan enligt 1 mom. inkludera sina åtgärder för att ordna och utveckla den service och närståendevård som äldre personer behöver. I planeringen ska service som främjar boende i hemmet och rehabilitering prioriteras.

6 §

Utvärdering av servicens tillräcklighet och kvalitet

Utöver vad som föreskrivs i 7 § 2 och 3 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska välfärdsområdet varje år inom sitt område utvärdera om den socialservice som äldre personer behöver är tillräcklig och hurdan kvalitet den håller.

För utvärderingen av servicens kvalitet och tillräcklighet ska välfärdsområdet regelbundet inhämta synpunkter från dem som anlitar servicen och från deras anhöriga och närstående samt från de anställda i välfärdsområdet. Dessutom ska välfärdsområdet sammanställa information om de ekonomiska resurser som har använts för servicen och om antalet anställda och deras utbildning. I utvärderingen ska också de iakttagelser beaktas som har framförts i socialombudsmannens årliga redogörelse.

7 §

Tillgången till service och servicens tillgänglighet

Bestämmelser om tillgången till socialservice och servicens tillgänglighet för den äldre befolkningen finns i 4 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

8 §

Språk som service ska tillhandahållas på

I 5 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs det om språket vid ordnande av service enligt denna lag som främjar den äldre befolkningens välbefinnande samt service som har samband med utredning och tillgodoseende av äldre personers servicebehov.

10 §

Expertis

Välfärdsområdet ska ha tillgång till tillräcklig och mångsidig expertis för stödandet av den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand och för ordnandet av högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster som äldre personer behöver.

11 §

Äldreråd

Bestämmelser om kommunala äldreråd finns i 27 § i kommunallagen (410/2015). Det kommunala äldrerådet ska tas med i beredningen av den plan som avses i 5 § i denna lag.

Bestämmelser om äldrerådet för välfärdsområdet finns i 32 § i lagen om välfärdsområden (611/2021). Äldrerådet för välfärdsområdet ska tas med i beredningen av den plan som avses i 5 § i denna lag och i den utvärdering som avses i 6 § i denna lag.

12 §

Tjänster som främjar välbefinnandet

Välfärdsområdet ska ordna rådgivningstjänster som stöder den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand.

Dessutom ska välfärdsområdet, särskilt för dem bland den äldre befolkningen vars levnadsförhållanden eller livssituation utifrån forskningsrön eller allmän livserfarenhet bedöms innebära riskfaktorer som ökar behovet av service, tillhandahålla hälsokontroller, mottagningar och hembesök som stöder välbefinnandet, hälsan, funktionsförmågan och förmågan att klara sig på egen hand.

I de tjänster som avses i 1 och 2 mom. ska det ingå att

5) ge handledning i användningen av tjänster som står till buds i kommunen och i välfärdsområdet och som främjar välbefinnandet, hälsan, funktionsförmågan och förmågan att klara sig på egen hand.

13 §

Allmänna principer för att tillgodose servicebehovet

Välfärdsområdet ska ordna högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster för äldre personer i rätt tid och i tillräcklig omfattning med tanke på dessa personers servicebehov.

14 §

Principer för långvarig vård och omsorg

Välståndsområdet ska i första hand ge äldre personer långvarig vård och omsorg som stöder ett värdigt liv med hjälp av öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården som ges i den äldre personens hem och med övriga öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården. Dessa tjänster ska till innehåll och omfattning anpassas efter den äldre personens servicebehov vid respektive tillfälle. Vården och omsorgen får ges som långvarig institutionsvård endast på de grunder som anges i denna lag.

Välståndsområdet ska säkerställa att arrangemangen för långvarig vård av äldre personer är bestående, om det inte är befogat att ändra på dem för att personen själv önskar det eller hans eller hennes servicebehov har förändrats eller av någon annan särskilt vägande och grundad anledning.

14 a §

Förutsättningar för långvarig institutionsvård

Välståndsområdet får tillgodose en äldre persons servicebehov med långvarig institutionsvård endast om det finns medicinskt motiverade skäl eller skäl som anknyter till klient- eller patient-säkerheten.

15 §

Utredning av servicebehovet

Välståndsområdet ansvarar för att en övergripande utredning av en äldre persons behov av social- och hälsovård och av annan service som stöder hans eller hennes välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand görs i samarbete med personen själv och vid behov med hans eller hennes anhöriga eller närstående eller med en intressebevakare som har förordnats för honom eller henne. En sådan yrkesutbildad person enligt 3 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) eller 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) som är ändamålsenlig med tanke på den äldre persons behov och som har omfattande sakkunskap ska svara för utredningen av servicebehovet. Den anställda som svarar för utredningen ska i enlighet med den äldre personens behov samarbeta med andra experter som avses i 10 § i denna lag.

Utredningen ska inledas snarast möjligt och slutföras utan ogrundat dröjsmål efter det att

2) den äldre personen har gjort en ansökan om socialservice till välståndsområdet för att få socialservice till stöd för sin funktionsförmåga eller för att klara de funktioner som hör till normal livsföring,

5) omständigheterna förändras avsevärt för en äldre person som regelbundet får socialservice som välståndsområdet ordnar.

15 a §

Användning av bedömningsverktyget RAI

Välårsdsområdet ska använda bedömningsverktyget RAI vid bedömningsen av en äldre persons funktionsförmåga, om den äldre personen enligt en preliminär bedömnings av en yrkesutbildad person som avses i 15 § 1 mom. behöver regelbunden socialservice för tryggandet av sin vård och omsorg. Välårsdsområdet ska dessutom se till att bedömningsverktyget RAI används också när en äldre person får sådan av välårsdsområdet ordnad service och omständigheterna förändras avsevärt för den äldre personen. Bedömningsverktyget RAI hör till de tillförlitliga bedömningsinstrument som avses i 15 § 3 mom.

Institutet för hälsa och välfärd ska se till att välårsdsområdena kan använda bedömningsverktyget RAI avgiftsfritt och att de har tillgång till utbildning i användningen av verktyget. Dessutom ska Institutet för hälsa och välfärd se till att avtalstexten och innehållet i bedömningsverktyget, till den del innehållet inte är skyddat genom upphovsrätt, är offentligt tillgängliga på finska och svenska.

15 b §

Utredning av förutsättningarna för långvarig institutionsvård

Innan vård och omsorg ges som långvarig institutionsvård ska välårsdsområdet på det sätt som avses i 15 § utreda möjligheterna att tillgodose en äldre persons servicebehov med hjälp av öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården som ges i den äldre personens hem och med övriga öppenvårdstjänster inom social- och hälsovården.

---

16 §

Serviceplan

Välårsdsområdet ansvarar för att det för en äldre person utarbetas en plan som avses i 7 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (*serviceplan*). Planen ska utarbetas utan ogrundat dröjsmål efter det att den äldre personens servicebehov har utretts, om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att utarbeta en plan.

---

18 §

Beslut om beviljande av socialservice samt rätt till service

Välårsdsområdet ska med anledning av en skriftlig eller muntlig ansökan fatta beslut om beviljande av socialservice som en äldre person brådskande behöver och utan dröjsmål ordna den service som har beviljats, så att den äldre personens rätt till nödvändig omsorg inte äventyras.

---

23 §

Egenkontroll

På egenkontroll tillämpas dessutom 40 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

24 §

Myndighetstillsyn

I fråga om tillsynen över tjänster avsedda för äldre personer och åtgärder för att avhjälpa brister som upptäcks i samband med tillsynen tillämpas bestämmelserna i 41—49 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård, 4 kap. i lagen om privat socialservice och 4 och 5 kap. i lagen om privat hälso- och sjukvård.

25 §

Anmälan om äldre personers servicebehov

Om en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården eller någon som är anställd inom välfärdsområdets socialvård eller räddningsväsende eller hos nödcentralen eller polisen i sitt uppdrag har fått kännedom om en äldre person som är i behov av social- eller hälsovård och som är uppenbart oförmögen att sörja för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, ska den anställda oberoende av sekretessbestämmelserna utan dröjsmål göra en anmälan om saken till den välfärdsområdesmyndighet som ansvarar för socialvården.

Utöver det som föreskrivs i 1 mom. ska en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården göra en anmälan till den välfärdsområdesmyndighet som ansvarar för socialvården, när en äldre person kommer att skrivas ut från vård eller behandling på en institution inom hälso- och sjukvården. Anmälan ska göras i god tid före utskrivningen.

---

26 §

Offentliggörande av väntetider

Välfärdsområdet ska åtminstone en gång i halvåret offentliggöra uppgifter om den tid inom vilken en äldre person kan få den socialservice som han eller hon har ansökt om. Uppgifterna ska offentliggöras med sådana metoder att äldre personer har en faktisk möjlighet att få uppgifterna.

27 §

Finansiering

Om inte något annat föreskrivs genom lag, tillämpas lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) på finansieringen av verksamhet som ett välfärdsområde ordnar med stöd av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Nådendal och Helsingfors den 8 juli 2022

Republikens President

Sauli Niinistö

Familje- och omsorgsminister Aki Lindén